

WINDOWS

11

Gründer

Ett operativsystem hanterar datorns olika enheter och program samt styr kommunikationen mellan dem. Det är alltså en förutsättning för att du ska kunna arbeta med datorn och få den att utföra olika operationer. Microsoft har skapat flera olika operativsystem varav Windows 11 är det senaste.

I den här boken kommer du att få lära dig grundläggande funktioner i Windows 11, såsom att hantera skrivbordet, Start-menyn, använda appar, surfa på webben, hantera filer, använda e-post, visa bilder och lyssna på musik. Du får också lära dig att göra vissa inställningar i datorn.

Windows 11 finns i olika versioner. I boken har vi använt svensk version av Windows 11 på en bärbar dator. Boken fungerar även utmärkt för dig som har engelsk version, då läromedlet har kompletterats med de engelska kommandona. Om du använder andra enheter eller versioner kan det se lite annorlunda ut hos dig, men vi hoppas att du ändå snabbt ska hitta rätt med hjälp av anvisningarna i texten.

De övningsfiler som används i boken kan du ladda ner från vår webbplats enligt instruktioner i boken. Där finns även lösningsförslag till övningarna i pdf-format.

Lycka till!

Copyright © Docendo AB

Det är förbjudet att kopiera bilder och text i denna bok genom att trycka, fotokopiera, skanna eller på annat sätt mångfaldiga enligt upphovsrättslagen.

Våra böcker och tillhörande produkter är noggrant kontrollerade, men det är ändå möjligt att fel kan förekomma. Förlaget tar inget ansvar för de skador dessa fel kan orsaka för konsumenten. Vi tar gärna emot förbättringsförslag.

Produkt- och producentnamnen som används i boken är ägarens varumärken eller registrerade varumärken.

Tryckt av Lenanders Grafiska
Utgiven 2022

ISBN: 978-91-7531-157-9
Artikelnummer: 1382

Författare: Eva Ansell

Omslag: Docendo
Bild på omslaget: © Adobe Stock

INLEDNING

| | |
|----------------------------|---|
| Mål och förkunskaper | 5 |
| Pedagogiken | 5 |
| Hämta övningsfiler | 6 |

1 INTRODUKTION TILL WINDOWS

| | |
|---------------------------------------|----|
| Grundläggande om operativsystem | 7 |
| Starta och avsluta Windows | 8 |
| Välja kommandon | 10 |
| Skrivbordet | 12 |
| Aktivitetsfältet | 12 |
| Start-menyn | 13 |
| Ansluta till nätverk | 14 |
| Hjälp | 16 |

2 APPAR

| | |
|-------------------------|----|
| Öppna appar | 19 |
| Skrivbordsappar | 21 |
| Stänga appar | 22 |
| Söka appar | 22 |
| Kommandon i appar | 23 |
| Widgetar | 24 |
| Extra övningar | 25 |

3 HANTERA FÖNSTER

| | |
|---------------------------------------|----|
| Skrivbordet | 26 |
| Aktivitetsfältet | 27 |
| Arbeta med fönster | 30 |
| Stänga fönster | 31 |
| Flytta fönster | 32 |
| Ändra storlek på fönster | 32 |
| Minimera fönster | 33 |
| Växla mellan fönster | 33 |
| Växla via aktivitetsfältet | 33 |
| Förhandsgranska i helskärmsläge | 34 |
| Aktivitetsvyn | 34 |
| Använda Alt+Tabb | 35 |
| Fästa fönster | 36 |
| Fästa fönster sida vid sida | 36 |
| Fästlayouter | 38 |
| Fästa fönster i hörnet | 39 |
| Maximera fönster | 40 |
| Fästgrupper | 41 |
| Flera skrivbord | 42 |
| Lägga till skrivbord | 42 |
| Växla mellan skrivbord | 43 |
| Hantera skrivbord | 43 |
| Stänga skrivbord | 44 |
| Extra övningar | 45 |

4 SKRIVBORDSPROGRAM

| | |
|----------------------------------|----|
| Välja kommandon | 46 |
| Menyfliksområde | 46 |
| Menyer | 47 |
| Verktygsfält | 48 |
| Snabbmenyer | 48 |
| Arbeta i skrivbordsprogram | 49 |
| Skapa filer | 49 |
| Spara filer | 50 |
| Stänga filer | 50 |
| Öppna filer | 51 |
| Redigera filer | 51 |
| Extra övningar | 52 |

5 WEBBLÄSAREN MICROSOFT EDGE

| | |
|--|----|
| Introduktion till Microsoft Edge | 53 |
| Webbsidor | 54 |
| Visa webbsida | 54 |
| Navigera mellan webbsidor | 55 |
| Flikar | 56 |
| Visa webbsidor på flikar | 56 |
| Stänga flikar | 57 |
| Öppna länk på ny flik | 57 |
| Öppna länk i nytt fönster | 57 |
| Ordna och gruppera flikar | 58 |
| Fästa flikar | 59 |
| Lodrätta flikar | 60 |
| Favoriter | 61 |
| Lägga till webbsida i Favoriter | 61 |
| Spara favorit i ny mapp | 62 |
| Redigera favoriter | 62 |
| Visa en favoritsida | 63 |
| Ordna favoriter | 63 |
| Samlingar | 64 |
| Skapa ny samling | 64 |
| Lägga till webbsida i samling | 65 |
| Visa en samling | 66 |
| Redigera samlingar | 66 |
| Historik | 67 |
| Söka information | 68 |
| Söka via Microsoft Edge | 68 |
| Söka med Google | 69 |
| Optimera sökresultatet | 70 |
| Ladda ner filer | 71 |
| Inställningar med mera | 72 |
| Fästa webbsidor | 72 |
| Inställningar | 72 |
| Sekreteress | 74 |
| Extra övningar | 76 |

6 INSTÄLLNINGAR

| | |
|-------------------------------------|----|
| Anpassa gränssnittet..... | 77 |
| Teman | 77 |
| Bakgrund | 78 |
| Färger | 79 |
| Spara tema | 80 |
| Låsskärmen | 81 |
| Start | 81 |
| Kontoinställningar..... | 82 |
| Profilbild..... | 82 |
| Inloggningsalternativ | 83 |
| Energi och batteri | 84 |
| Söka inställningar | 84 |
| Start-menyn | 85 |
| Flytta appar | 85 |
| Ta bort appar | 85 |
| Fästa appar och objekt..... | 86 |
| Snabbinställningar..... | 86 |
| Meddelandecentret..... | 87 |
| Aktivitetshanteraren..... | 87 |
| Windows-säkerhet..... | 88 |
| Skydd mot virus och andra hot | 88 |
| Windows Update..... | 89 |
| Extra övningar..... | 90 |

7 MAPPAR OCH FILER

| | |
|--|-----|
| Utforskaren | 91 |
| Personliga mappar | 92 |
| Mappfönstret..... | 92 |
| Navigera mellan platser | 93 |
| Vyer..... | 94 |
| Information om filer..... | 95 |
| Hantera mappar och filer..... | 96 |
| Sortera, gruppera och filtrera objekt..... | 97 |
| Markera objekt..... | 98 |
| Skapa objekt | 99 |
| Byta namn på objekt..... | 100 |
| Kopiera och flytta objekt..... | 100 |
| Ta bort och återställa objekt..... | 103 |
| Snabbåtkomst..... | 104 |
| Fästa mapp i Snabbåtkomst..... | 105 |
| Söka efter objekt | 106 |
| Söka via knappen Sök | 106 |
| Söka via mappfönster | 107 |
| Flyttbara lagringsenheter..... | 108 |
| Ansluta enheter | 109 |
| Kopiera till flyttbara enheter | 109 |
| Säker borttagning | 109 |
| Extra övningar..... | 110 |

8 E-POST OCH KALENDER

| | |
|---------------------------------------|-----|
| Lägga till konto | 112 |
| E-post..... | 113 |
| Inkorgen..... | 113 |
| Skapa e-post..... | 114 |
| Ta bort e-post..... | 115 |
| Svara och vidarebefordra e-post | 115 |
| Bifoga filer | 116 |
| Inställningar..... | 117 |
| Kalender..... | 119 |
| Vyer | 119 |
| Skapa ny händelse..... | 120 |
| Visa och redigera händelse..... | 121 |
| Kontakter | 122 |
| OneDrive..... | 123 |
| Dela..... | 124 |
| Extra övningar..... | 125 |

9 FOTON OCH MUSIK

| | |
|----------------------|-----|
| Visa foton | 126 |
| Öppna bild..... | 127 |
| Visa mappar | 128 |
| Bildspel | 129 |
| Lyssna på musik..... | 129 |
| Spela upp musik..... | 131 |
| Spellistor | 132 |
| Extra övningar..... | 134 |

10 INSTALLERA APPAR OCH ENHETER

| | |
|--------------------------------------|-----|
| Installera appar från Store..... | 135 |
| Avinstallera en app | 137 |
| Installera appar från internet | 138 |
| Enheter och skrivare..... | 139 |
| Lägga till skrivare..... | 139 |
| Skriva ut | 141 |
| Utskriftskön | 143 |
| Extra övningar..... | 144 |

11 PRAKTISKA ÖVNINGAR

SAKREGISTER

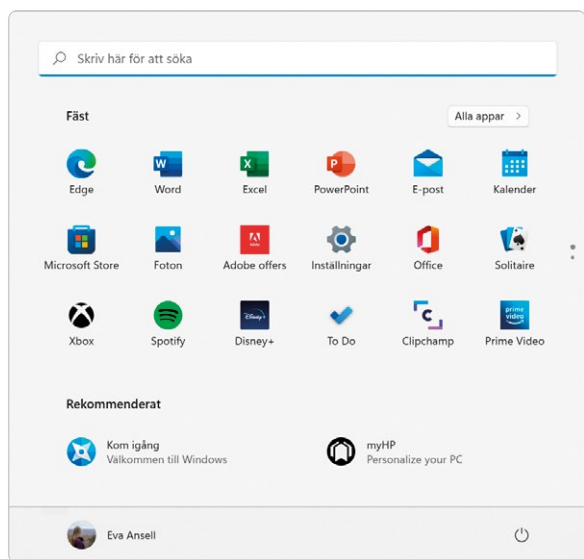
TANGENTBORDSGENVÄGAR

2 Appar

Via Start-menyn kommer du åt alla appar och program som finns på datorn. Du kan fästa de appar som du snabbt vill komma åt direkt på Start-menyn, men även fästa viktiga mappar och webbplatser. Läs mer om hur du anpassar Start-menyn i avsnittet Start-menyn på sidan 85.

ÖPPNA APPAR

Det är enkelt att öppna en app som finns på Start-menyn. Visa Start-menyn genom att trycka på tangenten **Windows** eller klicka på knappen **Start** till vänster i aktivitetsfältet längst ner på skärmen. På menyn visas dina fästa appar och du behöver bara klicka på en app så startas den och visas i ett fönster på skrivbordet.



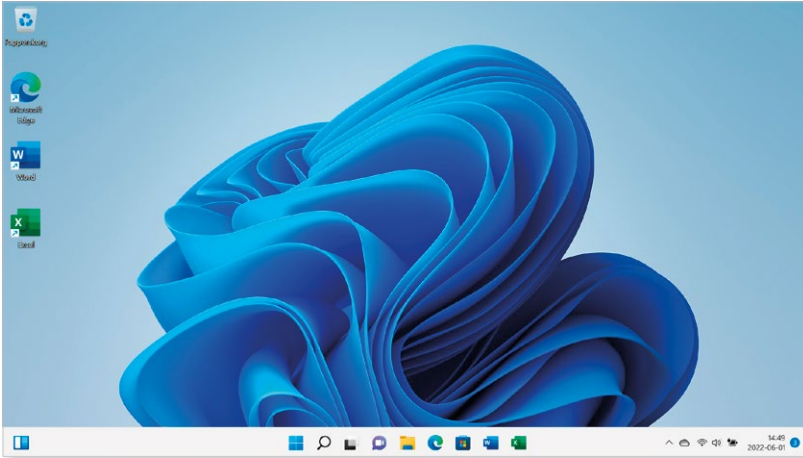
Har du många appar på Start-menyn visas dessa på flera sidor. Till höger på menyn visas ett antal punkter som motsvarar sidorna, den större punkten anger vilken av sidorna som för tillfället visas på menyn. När du pekar på punkterna visas pilar som du använder för att bläddra mellan sidorna. Du kan även använda musen för att rulla mellan sidorna.

Första gången du startar en app kan ett meddelande visas om att appen behöver uppdateras. Uppdateringen förbereds automatiskt och appen startar när den är klar.

| | |
|-------------------|----|
| Öppna appar | 19 |
| Skrivbordsappar | 21 |
| Stänga appar | 22 |
| Söka appar | 22 |
| Kommandon i appar | 23 |
| Widgetar | 24 |
| Extra övningar | 25 |



Om du har en ikon för appen/programmet på skrivbordet kan du starta det genom att dubbelklicka på programikonen. Om appen/programmet har fästs i aktivitetsfältet klickar du på dess knapp för att starta det.

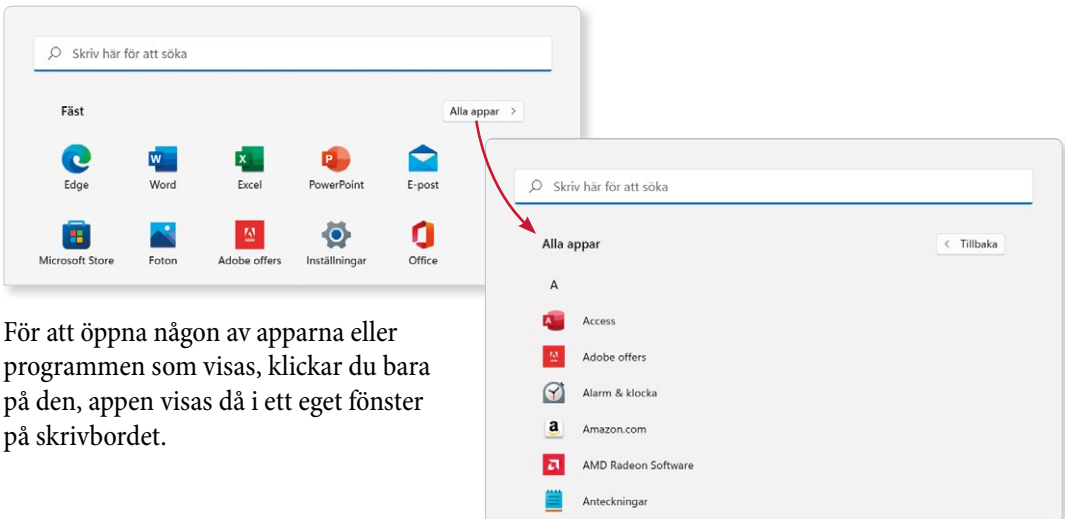


När du har öppnat flera appar och program kan du växla mellan dem genom att klicka på önskad app. Du kan även växla till en annan app via aktivitetsfältet.

Visa alla appar

Appar och program som finns installerade på datorn visas på Start-menyn. Du kan fästa de som du använder oftast direkt på startsidan.

Ser du inte den app som du vill starta direkt på menyn kan du klicka på **Alla appar** (All apps). Nu visas en rullningslist som du kan använda för att bläddra mellan appar och program som finns på datorn.



För att öppna någon av apparna eller programmen som visas, klickar du bara på den, appen visas då i ett eget fönster på skrivbordet.

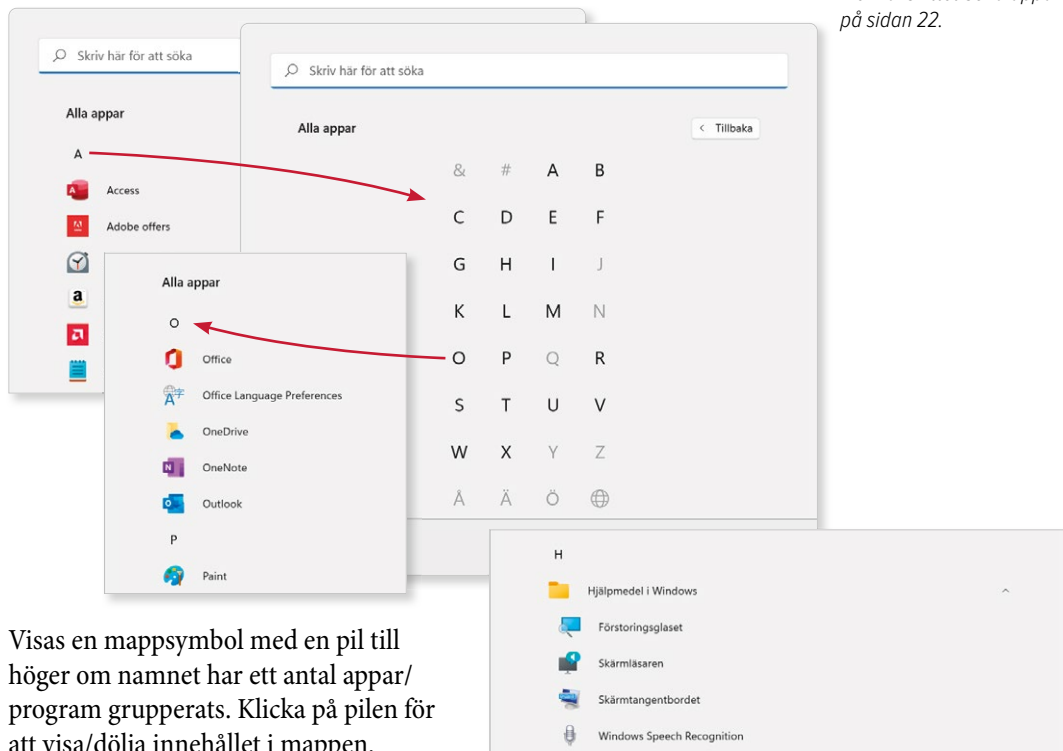
Övning 1 – Alla appar

Kontrollera vilka appar som finns fästa på Start-menyn.

Kontrollera sedan vilka appar som finns installerade på datorn.

Har du många appar och program i listan kan du klicka på någon av avsnittsavgrensarna och sedan klicka på första bokstaven i appens namn.

Hittar du inte önskad app kan du söka efter den, läs mer i avsnittet Söka appar på sidan 22.



Visas en mappsymbol med en pil till höger om namnet har ett antal appar/program grupperats. Klicka på pilen för att visa/dölja innehållet i mappen.

SKRIVBORDSAPPAR

Vissa appar kallas för skrivbordsappar, eller skrivbordsprogram. Dessa ser oftast lite annorlunda ut jämfört med Windows-apparna. Hur du arbetar i dessa beskrivs i kapitlet Skrivbordsprogram på sidan 46, där vi visar hur du arbetar med filer i WordPad.

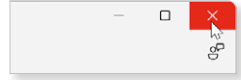
I Windows finns några skrivbordsappar som du kan ha nytta av, bland annat Paint och WordPad som du använder för att rita och redigera bilder respektive skriva texter.

Du kan även använda Anteckningar (Notepad) för enklare texter eller Skärmmklippverkyget (Snipping Tool) som låter dig skapa ett skärmmklipp av ett valfritt objekt på skärmen.

STÄNGA APPAR

När du arbetar i Windows behöver du inte stänga de appar du använder. De appar som följer med Windows påverkar inte datorns prestanda.

Vill du ändå stänga apparna för att minska antalet öppna fönster, kan du klicka på knappen **Stäng** (Close) i det övre högra hörnet av fönstret.

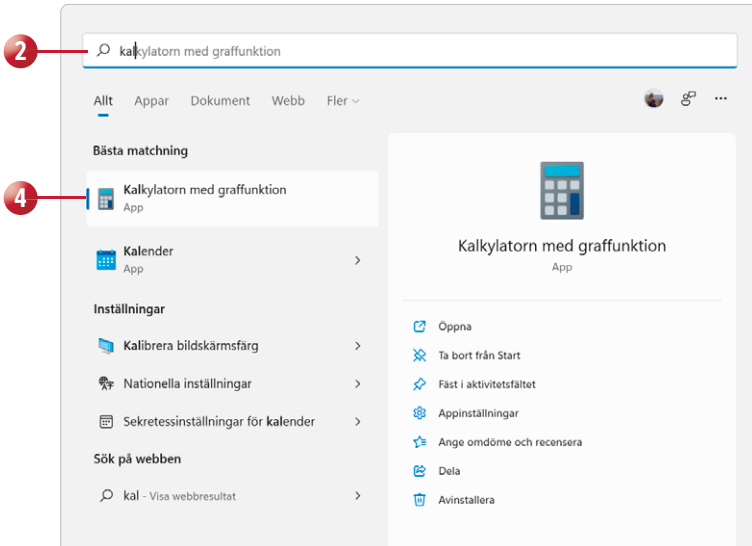
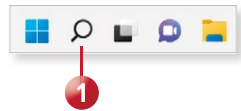


Har du arbetat i skrivbordsprogram bör du däremot avsluta dem när du inte längre använder dem. Detta är särskilt viktigt innan du stänger av datorn, då informationen i dem inte sparas automatiskt.

SÖKA APPAR

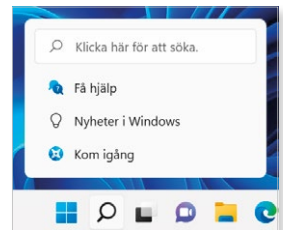
Om du vet namnet på en app som du vill öppna kan du använda sökfunktionen för att snabbt hitta den.

- 1 Klicka på knappen **Sök** (Search) i aktivitetsfältet. Nu visas de senaste sökningarna och du kan enkelt öppna någon av dem.
- 2 Börja skriv namnet på den app du söker. Sökningen startar omedelbart och de objekt som matchar sökvillkoret visas på panelen.
- 3 Ju mer du skriver desto färre resultat visas. Fortsätt att skriva tills du ser appen du söker.
- 4 Klicka på appen för att öppna den.



Högst upp kan du välja att söka bland appar/dokument eller på webben. Klickar du på Fler (More) kan du välja bland ytterligare kategorier.

Bästa matchningen visas till höger i panelen. Här kan du välja att hantera appen på olika sätt, till exempel öppna den, ta bort eller fästa den på Start-menyn eller i aktivitetsfältet eller göra inställningar för den.



Du kan även söka efter appar genom att klicka på knappen **Start** eller trycka på tangenten **Windows** och direkt börjar skriva appens namn. Så fort du börjar skriva visas sökpanelen med matchande resultat.

Pekar du på knappen Sök (Search) visas dina senaste sökningar. Klicka på något av namnen för att starta appen.

Övning 2 – Söka appar

Sök efter appen Kalkylatorn (Calculator) och öppna den. Stäng sedan appen.

KOMMANDON I APPAR

I de flesta appar som ingår i Windows finns det kommandon, knappar och menyer där du kan välja olika alternativ eller göra inställningar i appen.

Pekar du på en knapp eller en ikon visas dess namn i en liten text-ruta. Klicka på knappen/ikonen för att välja alternativet.



Menyn

Menyn kan ibland vara dold och bara visas med en knapp eller som ett lodrätt fält. Menyknappen kan se ut på olika sätt i olika appar, den kan till exempel ha tre streck eller tre punkter. Klicka på menyknappen för att visa menyn. När menyn visas klickar du på önskat alternativ för att välja det.



Inställningar

För de flesta Windows-appar kan du göra inställningar via kommandot/knappen **Inställningar** (Settings). Var detta finns skiljer sig åt mellan olika appar. I exempelbilden nedan finns kommandot på menyn och i andra appar visas en knapp som ser ut som ett kugghjul.



Klicka på menyknappen för att öppna menyn.

Beroende på vilken app du arbetar i visas olika inställningsmöjligheter. I detta exempel kan du endast anpassa appens utseende med hjälp av ett apptema.

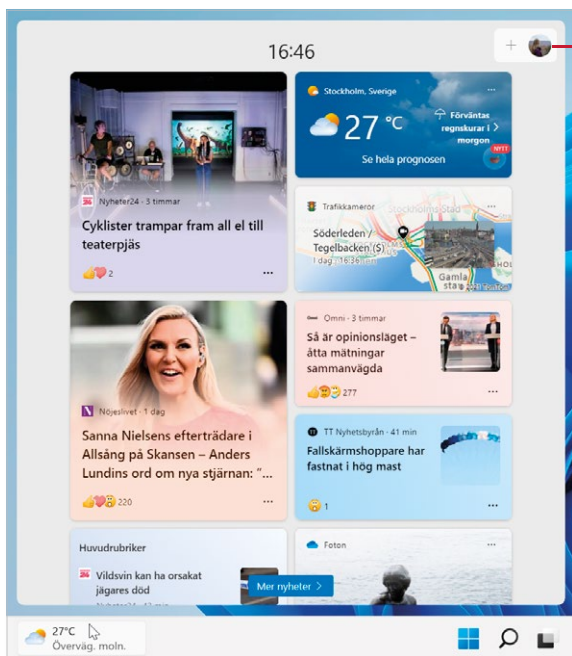
Arbetar du i ett skrivbordsprogram gör du inställningar på olika sätt, beroende på i vilket program du arbetar i.

WIDGETAR

Tack vare widgetar kan du snabbt visa aktuell information från dina favoritappar och olika tjänster, som exempelvis väder och nyheter. När du är inloggad med ditt Microsoft-konto är du automatiskt inloggad på widgettavlan.

Längst till vänster i aktivitetsfältet finns knappen **Widgetar** (Widgets), peka på den för att visa widgettavlan. Använd rullningslistan för att bläddra genom innehållet.

Du kan även trycka på Windows+W för att öppna widgettavlan.

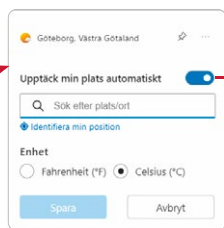


Klicka på din profilbild om du vill lägga till widgetar eller logga ut.

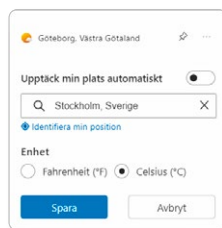
Innan du har aktiverat widgetarna visas en enkel ikon i aktivitetsfältet, därefter visas en väderikon.

Om positioneringstjänsten inte är aktiverad kan du själv välja en plats för appen **Väder** (Weather). Klicka på menyknappen (...) och välj **Anpassa widget** (Customize widget). Skriv namnet på en ort och välj sedan önskad plats i listan som visas. Klicka på **Spara** (Save).

Via meny kan du dölja widgeten eller fästa den högst upp.



Om platsdata används kommer din plats att upptäckas automatiskt. Visas fel plats kan du ange en egen plats i sökrutan och positioneringstjänsten inaktiveras.



EXTRA ÖVNINGAR

Övning 3 – Öppna appar

Lätt

Öppna apparna Tips, Inställningar och Microsoft Store (Tips, Settings, Microsoft Store).

Övning 4 – Växla mellan appar

Lätt

Växla till appen Inställningar (Settings).

Växla sedan till appen Tips (Tips).

Övning 5 – Stänga appar

Lätt

Stäng alla öppna appar.

Övning 6 – Söka efter app

Medel

Sök efter appen Kom igång (Get Started) och öppna den.

Kontrollera hur många appar som innehåller ordet Windows.

Stäng alla öppna appar.

Övning 7 – Använda widgetar

Medel

Öppna widgettavlan och undersök vilken information som visas.

Kontrollera att appen Väder (Weather) visas för rätt ort.

WINDOWS 11 Grunder

Det mesta arbetet i Windows utgår från Start-menyn som du nu hittar i mitten av skärmen. På Start-menyn finns de appar och program som du oftast använder tillsammans med Utforskaren, Inställningar, e-post och alla andra installerade appar.

Med den här boken lär du dig grunderna i Windows 11 på ett effektivt sätt. Du får lära dig att öppna och använda appar, hantera fönster, arbeta i skrivbordsprogram samt surfa på webben. Vi tittar även på hur du gör inställningar för att anpassa Windows och Start-menyn så att det ska fungera på bästa sätt för just dig. I boken går vi också igenom hur du arbetar med mappar och filer, samt använder apparna E-post och Kalender. Vi tittar dessutom på hur du använder appar för att visa foton och lyssna på musik. Slutligen kommer du få lära dig att installera appar och enheter på datorn.

Till boken hör många övningar i varierande svårighetsgrad. Filerna till dessa laddar du ner utan kostnad från vår webbplats docendo.se, där finns även lösningsförslag till övningarna i pdf-format.

Vår serie Inspira är grund- och fördjupningsböcker där du steg för steg får lära dig viktiga funktioner i programmen. Teoridelar varvas med övningar och böckerna fungerar både för lärarledd undervisning och självstudier.

